

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DUMAS, ALEXANDRE

Căsătoriile lui moș Olifus / Alexandre Dumas ; trad. din lb. franceză

și note de Octavian Soviany. - Pitești : Paralela 45, 2017

ISBN 978-973-47-2609-7

I. Soviany, Octavian (trad.)

821.133.1

EPP

Les Mariages du père Olifus
Alexandre Dumas

Copyright © Editura Paralela 45, 2017

Prezenta lucrare folosește denumiri ce constituie mărci înregistrate, iar
conținutul este protejat de legislația privind dreptul de proprietate intelectuală.
www.edituraparelela45.ro | www.cartearomaneasca.ro

ALEXANDRE DUMAS

**CĂSĂTORIILE LUI
MOȘ OLIFUS**

Roman din ciclul *Cele o mie una fantome*

Traducere din limba franceză și note de
Octavian Soviany

Editura Paralela 45

Cuprins

- Capitolul I.** Vânătorul de corbi / 7
- Capitolul II.** Gofre și castraveciori / 22
- Capitolul III.** Sirene și femei ale mării / 31
- Capitolul IV.** Hanul „La Taica Tropic” / 40
- Capitolul V.** Prima căsătorie a lui moș Olifus / 52
- Capitolul VI.** Necazuri conjugale / 62
- Capitolul VII.** Fuga / 71
- Capitolul VIII.** Un om la apă! / 77
- Capitolul IX.** Pescuitul de perle / 86
- Capitolul X.** Nah-Nava-Nahina / 97
- Capitolul XI.** Autodafeul / 105
- Capitolul XII.** Doña Inès / 114
- Capitolul XIII.** Intercalare / 126
- Capitolul XIV.** James Rousseau / 133
- Capitolul XV.** O continuare / 150
- Capitolul XVI.** Papucii brahmanului / 158
- Capitolul XVII.** A cincea și ultima căsătorie
a lui moș Olifus / 170
- Capitolul XVIII.** Bezoarul / 177
- Capitolul XIX.** Vânătoarea / 186
- Capitolul XX.** Vanly-Tching / 196
- Capitolul XXI.** Holera / 203
- Capitolul XXII.** Concluzie / 213

Capitolul I

Vânătorul de corbi

Într-o dimineață din luna martie 1848, trecând din dormitor în cabinetul de lucru, am găsit, ca de obicei, pe birou un morman de ziare și, sub acest morman de ziare, un morman de scrisori.

Între aceste scrisori era una al cărei sigiliu roșu mi-a atras atenția de la început. Nu purta nicio marcă poștală și îi era adresată pur și simplu domnului Alexandre Dumas, Paris – ceea ce însemna că ajunsese la mine printr-un intermediar.

Scrisul avea un aspect straniu, oscilând între caracterele engleze și cele nemțești; autorul lui trebuie că avea o anumită deprindere de a comanda, o anumită fermitate a deciziilor, temperate însă de elanurile inimii și de capriciile spiritului, care făceau câteodată din el un cu totul alt om decât cel aparent.

Îmi place destul de mult ca, atunci când primesc o scrisoare cu un scris necunoscut și când această scrisoare pare să vină din partea unei persoane de luat în considerare, să-mi fac o idee prealabilă despre rangul, caracterul și obiceiurile acelei persoane, luându-mă după scris.

După ce mi-am isprăvit reflecțiile, am deschis scrisoarea și am citit după cum urmează:

Haga, 22 februarie 1848

Domnule,

Nu știu dacă domnul Eugène Vivier, marele artist care ne-a vizitat astă-iarnă și pe care am fost destul de bucuroși să-l cunosc, v-a spus că sunt unul dintre cititorii dumneavoastră cei mai sărguincioși și pot să o spun din toată inima, oricât de numeroși ar fi aceștia, căci a vă spus doar că am citit Domnișoara de Belle-Ile, Amaury, Cei trei muschetari, După douăzeci de ani, Bragelonne, Monte Cristo ar însemna să vă adresez un compliment prea banal.

Doream de multă vreme să vă ofer o amintire și să vi-l prezint totodată pe unul dintre marii noștri artiști naționali, domnul Backuisen.

Permiteți-mi, așadar, domnule, să-i alătur scrisorii mele patru desene ale acestui artist, care reprezintă scenele cele mai izbitoare din romanul dumneavoastră Cei trei muschetari.

Acum vă voi spune adio, încredințându-vă de în-treaga mea afecțiune,

Willem, prinț de Orania¹.

Mărturisesc că această scrisoare, datată 22 februarie 1848, ziua în care a izbucnit revoluția pariziană, și primită la două sau trei zile după ce era să fiu omorât pe motiv că aș fi un prieten al prinților, mi-a făcut o mare plăcere.

Într-adevăr, pentru poet, străinul reprezintă posteritatea; străinul, plasat în afara micilor noastre zăzării literare, a micilor noastre invidii artistice, străinul, asemenea viitorului, judecă omul după operă, iar cununa care vine de dincolo de frontiere este împletită din aceleași flori ca și cele depuse pe un mormânt.

¹ Willem de Orania-Nassau (1817-1890), viitorul rege Willem al III-lea al Olandei.

Curiozitatea s-a dovedit totuși mai puternică decât recunoștința; am început să desfac cartonul așezat pe un colț al biroului și am găsit acolo, într-adevăr, patru desene încântătoare: unul reprezenta sosirea lui d'Artagnan pe calul său galben la Meung, altul, balul la care Milady taie de pe haina lui Buckingham eghileții cu diamante, al treilea, bastionul Saint-Gervais, al patrulea, moartea lui Milady.

Apoi i-am scris prințului o scrisoare de mulțumire.

De altfel îl cunoșteam de multă vreme drept un artist; știam că este un distins compozitor, iar doi alți prinți, care nu se înșelau niciodată în legătură cu oamenii și cu arta, ducele d'Orléans² și prințul Jérôme-Napoleon³, îmi vorbiseră adesea de el. Se știe că ducele d'Orléans grava într-o manieră încântătoare; am în acest sens câteva probe ieșite din mâinile lui – adevărate modele de aquaforte și aquatinta. Cât despre prințul Napoleon, am de la el – lucru pe care probabil l-a uitat – niște versuri republicane ce i-au atras o pedeapsă severă în colegiul din Stuttgart și-mi fuseseră dăruite la Florența, în 1839 sau 1840, de frumoasa prințesă Mathilde⁴. Și auzisem mai ales vorbindu-se despre prințesa de Orania ca despre una dintre acele femei superioare care, atunci când nu se numesc Elisabeta sau Cristina, se numesc doamna de Sévigné sau doamna de Staël.

Prin urmare, atunci când prințul de Orania a fost chemat să-i succedă tatălui său pe tronul Olandei, mi-a venit, în chip firesc, ideea să fac o călătorie la Amsterdam pentru a asista la încoronarea noului rege și a-l asigura de gratitudinea mea pe fostul prinț de Orania.

² Ferdinand-Philippe d'Orléans (1810-1842) – prinț regal al Franței, fiul cel mai mare al regelui Ludovic-Filip și al Mariei-Amalia de Bourbon.

³ Jérôme Bonaparte (1784-1860) – fratele cel mai mic al lui Napoleon, rege al Westfaliei între 1807 și 1813.

⁴ Mathilde Bonaparte (1820-1904) – fiica lui Jérôme Bonaparte.

Am plecat, așadar, pe 9 mai 1849.

A doua zi, ziarele au anunțat că mă duceam la Amsterdam ca să fac o relatare despre ceremonia încoronării.

Așa anunțaseră și când, pe 3 octombrie 1846, plecasem la Madrid⁵.

Le cer iertare jurnaliștilor care binevoiesc să se ocupe de mine, dar atunci când iau parte la nunțile prinților, o fac în calitate de comesean și nu de istoric.

Acestea fiind spuse, să revin însă la călătorie.

Dincolo de plăcerea drumului, de acea nevoie de a respira din când în când și un alt aer decât acela pe care îl respiri de obicei, am avut parte și de o minunată surpriză.

Când mă pregăteam să intru în sala de așteptare, am simțit că sunt apucat de pulpanele redingotei.

— Unde mergi? — mă întrebă cel care încercase să-mi atragă atenția în felul acesta.

Am scos un strigăt de surpriză.

— Dar tu?

— În Olanda.

— Ca și mine.

— Să vezi încoronarea?

— Da.

— Și eu. Ai fost invitat?

— Nu, dar îl cunosc pe rege drept un principe-artist și, cum după moartea ducelui d'Orléans nu mai există alți principii-artiști, vreau să asist la încoronarea acestuia.

Tovarășul meu de călătorie era Biard⁶.

⁵ În octombrie 1846, Dumas a participat, la Madrid, la nunta prințului Antoine, fiul cel mic al regelui Ludovic-Filip cu infanta Luiza-Fernanda de Bourbon, fiica regelui Spaniei Ferdinand al VII-lea.

⁶ François-Auguste Biard (1799-1882) – pictor francez.

Îl cunoașteți pe Biard cel puțin după nume, dacă nu îl cunoașteți și personal; Biard este penelul acela plin de spirit, care a pictat *Trecerea în revistă a Gărzii naționale într-un sat*, *Botezul lui Taica Tropic*, *Împărțirea onorurilor*. Biard este penelul acela poetic care vi i-a înfățișat, la picioarele unui munte de gheață ce crapă și se topește, pe cei doi laponi care trec, fiecare într-o pirogă, și se îmbrățișează în trecere, este, în sfârșit, autorul acelor portrete feminine pline de cochetărie și de lumină pe care le-ați putut vedea la ultima expoziție, dar este, înainte de toate, căci eu am obiceiul să pun omul înaintea artistului, spiritul fermecător, povestitorul neobosit, călătorul spre nord și spre sud, prietenul binevoitor, confratele lipsit de invidie care uită de sine atunci când vorbește de alții, în sfârșit, tovarășul de călătorie pe care i l-aș dori cititorului pentru a face ocolul pământului și cu care eram încântat că pot să plec în Olanda.

Nu ne mai văzuserăm de un an sau doi. Ciudată mai este și viața asta a noastră! Ne face plăcere să ne întâlnim, suntem fericiți să ne vedem, petrecem câteva ore, câteva zile, o săptămână, bucurându-ne de această întâlnire întâmplătoare, ne întoarcem în același vagon, ne suim în aceeași trăsură, ne strângem mâinile, spunându-ne pe tonul cel mai serios: „Dar e stupid să nu ne mai revedem... Ia stai puțin...” și nu ne mai revedem. Căci fiecare se întoarce la viața lui, se aruncă din nou în opera lui, își înalță edificiul de furnică sau de gigant, a cărui adevărată înălțime o stabilește numai posteritatea, iar adevărata durată, doar timpul.

Am petrecut o noapte frumoasă cu Biard și cu fiul meu, în drum spre Bruxelles. În aceeași diligență cu noi mai erau vreo cinci sau șase persoane; or fi înțeles vreo iotă din tot ce ne spunem? Mă îndoiesc. După cincizeci de leghe de drum și cinci sau șase ore de călătorie, le apăream oare drept niște oameni de spirit sau drept niște imbecili? N-am nici cea mai mică idee. Spiritul nostru funcționează atât de ciudat, sare atât de iute de

pe înălțimile filosofiei în adâncimile calamburului, are o pecete atât de bizară, atât de individuală, atât de excentrică! Aparține unei caste într-o asemenea măsură încât solicită oarecum o îndelungată inițiere pentru a fi înțeles.

Dar cum totul sfârșește prin a obosi, până și râsul, pe la două dimineața conversația lăncezi, pe la trei adormirăm, pe la cinci am fost treziți ca să ni se scoțoască valizele și, în sfârșit, pe la opt am ajuns la Bruxelles.

La Bruxelles totul era perfect liniștit și, dacă n-ai fi auzit spunându-se franțuzește atâtea lucruri rele despre Franța, aici ai fi putut uita că Franța există.

Reveniserăm în plină monarhie.

Ciudată țară și Belgia, care își păstrează regele tocmai pentru că acest rege al ei este mereu gata de ducă.

E adevărat că el se întâmplă să fie și un om de mare spirit, ca regele Leopold I⁷.

La fiecare revoluție ce izbucnește în Franța sau la fiecare răzmeriță de care se pune prin Bruxelles, acesta iese în balcon, își ia pălăria în mână și face semn că vrea să vorbească.

E ascultat.

— Copii – spune el – știți că m-au făcut rege fără voia mea. Nu aveam niciun chef să domnesc înainte de a ajunge rege și, de cum am ajuns, mi-am dorit să nu mai fiu. Așa că, dacă v-ați săturat la fel de tare ca și mine de monarhie, acordați-mi numai o oră, nu vă cer mai mult; peste o oră o să fiu în afara regatului; ăsta e, de altfel, și singurul motiv pentru care m-am preocupat de calea ferată⁸. Fiți deci cuminți, nu spargeți nimic, vedeți că nu e nevoie!

⁷ Leopold, prinț de Saxa-Coburg (1790-1865) – din 1831 devine primul rege al Belgiei, sub numele de Leopold I.

⁸ Sub domnia lui Leopold I a fost inaugurată (1835) prima cale ferată din Europa continentală, Bruxelles-Malines.

Iar poporul răspunde:

— Nu vrem să plecați. Am simțit doar nevoia să facem puțin zgomot, asta e tot. Am făcut și acum suntem satisfăcuți. Trăiască regele!

După care regele și poporul se despart cât se poate de mulțumiți unul de celălalt.

Pe tot parcursul călătoriei, Biard îmi spusese: „Fii pe pace, după ce ajungem la Bruxelles, o să te duc să vezi ceva ce n-ai mai văzut niciodată!”

În fudulia mea, de câte ori îmi spunea asta, mă mulțumeam să ridic din umeri.

Fusesem poate de zece ori la Bruxelles. Cu aceste prilejuri, văzusem parcul, grădina botanică, palatul prințului de Orania, biserica Sfintei Gudule, bulevardele Waterloo, Méline și Cans, palatul prințului de Ligne. Ce mi-ar mai fi rămas, așadar, de văzut?

De aceea, îndată ce am ajuns, i-am spus lui Biard:

— Hai să vedem ce n-am mai văzut!

— Hai! – zise el laconic.

Și am pornit-o tustrei, Biard, Alexandre și cu mine.

Ghidul nostru ne conduse de-a dreptul la o casă destul de frumoasă, situată în apropierea catedralei, se opri în fața porții și sună fără ezitare.

Un servitor veni să deschidă.

Aspectul lui m-a frapat de la bun început. Avea buricele degetelor pătate de sânge, vesta și pantalonii îi erau literalmente acoperiți cu pene sau mai degrabă cu tuleie, ce păreau jumulte de pe tot soiul de păsări.

Pe deasupra, mai avea și o mișcare ciudată a capului, o mișcare semicirculară, ce semăna cu aceea a unei capîntorturi⁹.

⁹ Mică pasăre migratoare din familia picide.

— Prietene — zise Biard — fii te rog bun și anunță-l pe stăpânul dumitale că niște străini în trecere prin Bruxelles ar dori să-i viziteze colecția.

— Domnule — răspuse servitorul — stăpânul meu nu e aici, dar, în lipsa lui, sunt însărcinat să am grijă de domnii vizitatori.

— Pe toți dracii! — făcu Biard, întorcându-se spre mine — o să fie mai puțin interesant, dar nu contează, să mergem totuși.

Servitorul aștepta; i-am făcut un semn cu capul și a luat-o la pas înaintea noastră.

— Privește-i mersul — îmi spuse Biard. Asta este deja o curiozitate.

Într-adevăr, omul acela de treabă care ne călăuzea nu avea alura unui om, ci mai curând a unei păsări, iar pasărea de la care își împrumutase alura în primul rând părea a fi coșofana.

Am traversat mai întâi o curte pătrată, în care erau o pisică și două sau trei berze. Pisica se arăta neîncrezătoare, berzele, încremenite pe picioarele lor roșii și lungi, păreau, dimpotrivă, pline de încredere.

În timp ce am străbătut curtea, n-am observat nimic curios în mersul ghidului nostru, în afară de acea mișcare a capului de care am amintit și de aerul grav pe care i-l dădea felul său de a-și duce picioarele unul înaintea celuilalt.

Într-adevăr, așa cum am spus, pășea ca o coșofană, atunci când coșofana pășește cu gravitate.

Am ajuns în grădină.

Aceasta era o grădiniță pătrată, la fel ca și curtea, dar ceva mai mare, cu o grămadă de flori, etichetate și împărțite într-o mulțime de straturi de niște alei, astfel ca acele straturi să poată fi îngrijite cu ușurință.

Abia în grădină mersul ghidului nostru s-a modificat.

De la pășitul grav a trecut la umblatul în salturi.

De la o distanță de trei sau patru pași, zărea vreo insectă, vreo omidă sau vreun gândac; de îndată, cu o mișcare din șale imposibil de descris prin cuvinte, făcea cu picioarele lipite două sau trei mici salturi înainte, apoi un salt lateral, ateriza pe un singur picior, se apleca din aceeași mișcare, apuca gângania, fără să dea greș niciodată, între degetul mare și arătător, o azvârlea pe alee și o strivea sub piciorul pe care îl ținuse în aer, cu toată greutatea trupului său.

În felul acesta, nu se pierdea nicio secundă între descoperirea, arestarea și execuția unei insecte.

După săvârșirea suplicului, printr-un nou salt lateral, ajungea iarăși pe aceeași alee cu noi.

Apoi, descoperind iar cine știe ce vietate, operația reîncepea, dar, trebuie să repet, atât de rapid, încât puteam înainta, fără să ne oprim niciun moment, către un pavilion care părea să fie prima sală a expoziției.

Ușa era larg deschisă.

Pavilionul, de formă pătrată, era plin de cutii compartimentate.

La prima vedere, mi s-a părut că aceste cutii sunt pline de tot felul de boabe. Am crezut că mă aflu la vreun savant horticultor și mă așteptam să văd soiuri deosebite de mazăre, fasole, linte sau bob; dar, apropiindu-mă și privind mai atent, mi-am dat seama că ceea ce luasem drept grăunțe uscate erau de fapt ochi de păsări: ochi de vultur, ochi de papagal, ochi de șoim, ochi de corb, ochi de coșofană, ochi de graur, ochi de mierlă, ochi de cintează, ochi de vrabie, ochi de pițigoi, în sfârșit, tot felul de ochi.

Ai fi zis că sunt niște plumbi de toate dimensiunile, de la gloanțele mari la cele mai mărunte alice.

Datorită vreunui procedeu chimic, inventat fără îndoială de proprietarul așezământului, toți acești ochi își păstrasera culoarea, soliditatea și aproape că și expresia.